

Kommissorium for evaluering af virkemidler, der omfatter forskningssamarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder

1. december 2009

Af Videnskabsministeriets Handlingsplan for forskningsevaluering 2008-2010 fremgår det, at der skal gennemføres en evaluering af virkemidler, der omfatter forskningssamarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder. Dette kommissorium gør rede for følgende:

- Baggrund
- Formål, målgruppe og anvendelse
- Afgrænsning af evalueringsgenstanden
- Vurderingsgrundlag
- Organisering
- Dataindsamlingsmetoder
- Afrapportering og opfølgning.

1 Baggrund

Forskningssamarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og erhvervslivet står højt på den politiske dagsorden. Det skal bl.a. ses i lyset af de stigende investeringer i forskning og forøget politisk opmærksomhed om nytten af forskning som samfundsmæssig drivkraft.

Ifølge OECD's Science, Technology and Industry Outlook fra 2000 øges den økonomiske effekt af investeringer i forskning og udvikling markant for samfundet som helhed, hvis der samtidig sker en effektiv vidensspredning af forsknings- og udviklingsresultater i erhvervslivet. OECD vurderer, at det samfundsmæssige afkast af virksomhedernes investeringer i forskning og udvikling typisk er dobbelt så højt som det afkast, som den enkelte virksomhed får ud af sine investeringer.

Samarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder kan på samme tid sætte sig markante spor i forskningen. Det gælder f.eks. resultater, som nås, fordi viden, erfaringer og ressourcer fra forskningsinstitutioner og virksomheder bringes sammen, og som fører til ny viden, publikationer og patentansøgninger.

Samarbejde mellem forskningsinstitutioner og virksomheder indgår i mange forskningsbevillinger. Samarbejdet kan antage mange former f.eks. med hensyn til, hvor faste eller løse koblinger der er mellem deltagerne i projektet, og hvor-

Forsknings- og Innovationsstyrelsen

Bredgade 40
1260 København K
Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post fi@fi.dk
Netsted www.fi.dk
CVR-nr. 1991 8440

Sagsbehandlere
Poul Schjørring
Tobias Høygaard Lindeberg

Telefon 3544 6202
Telefax 3544 6201
E-post posc@fi.dk

Sagsnr. 09-068475
Dok nr. 1143644
Side 1/5

dan forskningsledelsen gribes an. Uanset form er organiseringen og forskningsledelsen afgørende for fremdriften og gennemførelsen af det konkrete projekt. Det skal i den forbindelse bemærkes, at organisering og forskningsledelse kun i meget begrænset omfang er belyst i tidligere evalueringer og undersøgelser af samarbejde mellem forskningsinstitutioner og virksomheder.

2 Formål, målgruppe og anvendelse

Formålet med evalueringen er at belyse forskellige virkemidler, som involverer forskningssamarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder med henblik på at kvalificere denne type virkemidler. Evalueringen skal vurdere, i hvilket omfang forskellige virkemidler faciliterer organisering og forskningsledelse, således at et produktivt samarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder fremmes. I den forbindelse skal evalueringen uddrage generelle problemstillinger og identificere eksempler på god praksis.

Konkret skal evalueringen analysere virkemidlernes betydning for, hvordan samarbejdet er organiseret, herunder processen op til etableringen, hvordan samarbejdet finder sted, hvordan forskningsledelse praktiseres, og hvad der er kommet ud af samarbejdet. Det skal belyses, hvem der har været idéskabende i etablerings- og gennemførelsesfasen. I forhold til resultaterne skal evalueringen se på typen af resultater og omfanget af resultaterne. Evalueringen skal tage hensyn til, at en række virkemidler er igangsat inden for de senere år, og disse derfor kun i et vist omfang vil kunne belyses i forhold til resultater. Evalueringen skal konkludere i forhold til de forskellige typer af virkemidler, der inddrages i evalueringen, og ikke de enkelte projekter.

Evalueringen har flere målgrupper. De forskningsfinansierende organer kan anvende evalueringen til at kvalificere virkemidler, der omfatter samarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder, herunder præcisere krav til organisering og forskningsledelse. Evalueringen sigter desuden mod anvendelse blandt forskningsinstitutioner og virksomheder i forhold til at kvalificere deltagelse i konkrete samarbejder. Endelig kan ministerier og interesseorganisationer anvende evalueringen til at kvalificere strategier for samspil mellem forskningsinstitutioner og virksomheder mere generelt.

3 Afgrænsning af evalueringens genstand

Evalueringens genstand afgrænses til virkemidler, der omfatter samarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder, som er støttet af de forskningsfinansierende organer. Der skal desuden være tale om samarbejder, der er etableret mhp. gennemførelse af et fælles forskningsprojekt, og hvor der er etableret en ledelse. Desuden er der medfinansiering fra virksomheder og/eller forskningsinstitutioner.

Med udgangspunkt i denne afgrænsning skal evalueringen omfatte udvalgte projekter under følgende virkemidler:

- ”Forskningssortier” under Det Frie Forskningsråd | Teknologi og Produktion (FTP)
- ”Strategiske forskningscentre” og ”Strategiske forskningsalliancer” under Det Strategiske Forskningsråd (DSF).

- ”Innovationskonsortier” under Rådet for Teknologi og Innovation (RTI)
- ”Højteknologiske projekter” og ”Højteknologiske platforme” under Højteknologifonden.

Innovationskonsortier inddrages først og fremmest på baggrund af tidligere evalueringer af dette virkemiddel. Innovationskonsortier (centerkontraktordningen) er evalueret i 1998, 2001, 2005, 2008 og 2009.

FTP anvendte forskningskonsortier som virkemiddel i perioden 2003 til 2006. Et forskningskonsortium blev defineret som et forskningssamarbejde mellem en eller flere forskningsinstitutioner og mindst tre private virksomheder. Forskningskonsortiet skulle finansieres ligeligt mellem forskningsrådet, de deltagende forskningsinstitutioner og de deltagende virksomheder. Bevillingsperioden forventedes at være fire til fem år. I alt blev der givet ti bevillinger til knap 38 mio. kr. (løbende priser), hvilket gennemsnitligt svarer til ca. 3,8 mio. kr. pr. bevilling.

DSF har anvendt strategiske forskningscentre som virkemiddel siden 2006. Der er forventning om virksomhedsdeltagelse og medfinansiering fra de deltagende forskningsinstitutioner og virksomheder, men det er ikke et krav. Evalueringen skal alene inddrage projekter, hvor der deltager virksomheder. Der er i alt givet 12 bevillinger til strategiske forskningscentre på i alt ca. 306 mio. kr. (løbende priser). Det svarer til en gennemsnitlig bevillingsstørrelse på ca. 26 mio. kr. Bevillingsperioden forventes at være fem til syv år.

Virkemidlet strategiske forskningsalliancer (strategiske netværk) har været anvendt af DSF siden 2006. Ligesom for strategiske forskningscentre gælder det, at der er forventning om virksomhedsdeltagelse og medfinansiering fra de deltagende forskningsinstitutioner og virksomheder, men det er ikke et krav. Hvis der inddrages projekter, der er givet som strategiske forskningsalliancer, skal der være virksomhedsdeltagelse. Der er i alt givet 11 bevillinger på i alt 162 mio. kr. (løbende priser). Størrelsen på den gennemsnitlige bevillingsstørrelse er ca. 15 mio. kr.

RTI har anvendt innovationskonsortier som virkemiddel siden 2003 – og siden 1995 under navnet centerkontrakter. Et innovationskonsortium består af mindst to virksomheder, en forskningsinstitution og en almennyttig rådgivnings- og vidensspredningspart. Der er givet 62 bevillinger til innovationskonsortier på i alt ca. 707 mio. kr. (løbende priser), hvilket svarer til ca. 11 mio. kr. pr. bevilling. Bevillingsperioden er to til fire år.

Højteknologifonden har anvendt højteknologiske projekter og højteknologiske platforme som virkemidler siden 2005. Begge projektyper har deltagelse af en eller flere virksomheder og en eller flere offentlige forskningsinstitutioner. Der kan søges om støtte fra Højteknologifonden for 2,5 til 15 mio. kr. til højteknologiske projekter og 15 til 75 mio. kr. til højteknologiske platforme.

Både højteknologiske projekter og højteknologiske platforme finansieres ud fra en 1:2:3-model, således at den offentlige part bidrager med 1/6, den private med 2/6 og Højteknologifonden med 3/6 af det enkelte projekts samlede budget. Der er i alt investeret i hhv. 61 højteknologiske projekter til i alt 582 mio. kr. (løben-

de priser) og 22 højteknologiske platforme til i alt 514 mio. kr. (løbende priser). Bevillingsperioden er to til fire år for højteknologiske projekter og tre til fem år for højteknologiske platforme.

4 Vurderingsgrundlag

Evalueringen skal, jf. formålet, vurdere, i hvilket omfang de forskellige virkemidler faciliterer organisering og forskningsledelse, således at et produktivt samarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder fremmes. Grundlaget for denne vurdering skal være en sammenstilling af projekternes dannelse, gennemførelse og resultater med de enkelte virkemidlers målsætninger og konditioner. Virkemidlernes konditioner omfatter bl.a. krav til medfinansiering, organisering og opfølgning.

I forhold til dannelse kan fokuspunkterne eksempelvis være motiver, forhåndskendskab og barrierer. Hvad angår gennemførelse, kan fokuspunkterne bl.a. være samarbejde, arbejdsdeling og ledelse. Endelig kan fokuspunkterne i forhold til resultater f.eks. være publicering, innovation og vidensspredning.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

5 Organisering

Der nedsættes et eksternt ekspertpanel, der har ansvaret for udarbejdelsen af en evalueringsrapport og for rapportens vurderinger og anbefalinger. Panelet skal samlet bestå af anerkendte forskere inden for forskningsledelse og samarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder. Desuden skal der indgå anerkendte forskere med betydelig konkret erfaring med forskningsledelse. Endelig skal der indgå virksomhedsrepræsentanter med betydelig erfaring med samarbejde mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder. Panelet skal have op til fire medlemmer og en formand, og det kan have både danske og udenlandske medlemmer.

Side 4/5

Ekspertpanelet skal gennemføre kvalitative interview og inddrages i tilrettelæggelsen af en spørgeskemaundersøgelse, der gennemføres af en ekstern operatør. Udarbejdelse af evalueringsrapporten varetages af en uafhængig sekretær på vegne af ekspertpanelet.

Forsknings- og Innovationsstyrelsen kan efter aftale med formanden for ekspertpanelet bidrage til at kvalitetssikre dataindsamlingen. Desuden vil Forsknings- og Innovationsstyrelsen kunne bistå ekspertpanelet med praktiske opgaver i forbindelse med evalueringen, f.eks. rejseplanlægning.

6 Dataindsamlingsmetoder

Data skal indsamles vha. to typer af metoder. Der skal dels gennemføres en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse, dels kvalitative interview.

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen er at kvalificere de kvalitative interview og give et struktureret billede af de støttede forskningssamarbejder, herunder processen op til etableringen, hvordan samarbejdet finder sted, hvordan forskningsledelse praktiseres, og hvad der er kommet ud af samarbejdet.

Formålet med de kvalitative interview er at give et nuanceret billede af forskningsinstitutionernes og virksomhedernes erfaringer med og opfattelse af de støttede samarbejder, herunder organiseringen og forskningsledelsen.

Både spørgeskemaundersøgelsen og de kvalitative interview skal inddrage forskningslederne såvel som repræsentanter fra forskningsinstitutioner og virksomheder, herunder udførende forskere. Desuden skal der, for de relevante virkemidler, indgå repræsentanter for styregrupperne, f.eks. formændene, i såvel spørgeskemaundersøgelsen som de kvalitative interview.

I forhold til innovationskonsortier vil evalueringen i videst muligt omfang basere sig på de eksisterende evalueringer, herunder det dokumentationsgrundlag, der lå til grund for disse evalueringer, i det omfang det er muligt. Derudover kan evalueringen inddrage tidligere gennemførte udenlandske og internationale evalueringer såvel som øvrige relevante nationale evalueringer.

7 Afrapportering og opfølgning

Evalueringen skal resultere i en evalueringsrapport, der rummer resumé, analyse og hovedkonklusioner, og som klart gør rede for vurderinger og anbefalinger. Rapporten forventes offentliggjort i andet kvartal af 2010.

I forlængelse af rapportens offentliggørelse forventer Forsknings- og Innovationsstyrelse at afholde en konference eller lignende, der sætter fokus på rapportens resultater. Forsknings- og Innovationsstyrelsen vil desuden sende den trykte rapport til relevante nationale og internationale interessenter.